

Om het tekort hier en nu
aan te pakken, moeten we
inzetten op de leraren die
we al hebben.

Betaal overwerk dubbel én neem niet-kerntaken bij de leraar weg

COC buigt zich al langer dan vandaag over het lerarentekort. In onze knipperlichtennota van januari 2021¹ doen we concrete voorstellen die op (middel)lange termijn een effect kunnen hebben. Daarbij houden we rekening met alle fasen van de loopbaan: zowel voor de startende personeelsleden als voor de eindloopbaanproblematiek formuleren we oplossingen. Ook de grote tussengroep die kreunt onder de werkdruk verliezen we niet uit het oog. Naast de voorstellen uit de knipperlichtennota komt COC nu met urgente, tijdelijke crisismaatregelen om de huidige noodsituatie onmiddellijk aan te pakken. We stellen voor om alle overuren dubbel te betalen en tegelijkertijd de niet-kerntaken van leraren weg te nemen, zonder dat die op de kap terechtkomen van andere personeelsleden. De miserie moet tenslotte niet herverdeeld worden. Met die maatregelen zet je in op het gekwalificeerd en ervaren personeel dat nu al in onderwijs werkt.

Op dit moment focussen op nieuwe – al dan niet gekwalificeerde – personeelsleden, lost het acute probleem van het lerarentekort niet op, zeker niet op heel korte termijn. Bovendien dreigt een nieuw probleem wanneer men overhaast en onbesuisd te werk gaat: een verdere daling van de onderwijskwaliteit.

Beginnen met het huidige personeel

COC vindt het tijd om eenvoudige, haalbare en tijdelijke crisismaatregelen te nemen die onmiddellijk ingang kunnen vinden. Daarvoor hoeft niet van alles structureel te veranderen. Structurele veranderingen brengen misschien ook gevolgen met zich mee die we nu nog niet kunnen inschatten. Die vragen grondig studiewerk en dus tijd. We hebben al veel voorstellen gelezen en gehoord die mogelijk oplossingen kunnen bieden op langere termijn. We hebben de onze uitgebreid toegelicht in onze knipperlichtennota. Maar om het tekort hier en nu aan te pakken, moeten we inzetten op de leraren die we al hebben. Modellen tonen aan dat de grote nood aan leraren uiteindelijk zal afnemen, op voorwaarde dat we de uitstroom uit het lerarenberoep kunnen afremmen. Vooral daar wringt het schoentje en daarom moet er iets gebeuren voor de mensen die vandaag al voor de klas staan. Enkel maatregelen nemen die focussen op nieuwkomers, wijst op een te eenzijdige visie en is een fetisj.

Een trein rijdt op een spoor met twee rails

COC stelt daarom twee gekoppelde maatregelen voor. Langs de ene kant willen we dat leraren échte waardering krijgen voor het extra werk dat ze leveren in deze crisistijden door corona, het lerarentekort, de overbevraging van het onderwijs en ga zo maar door. Langs de

---

1. Lees de knipperlichtennota van COC via <https://bit.ly/33AjshD>

andere kant willen we diezelfde leraren ontlasten van taken die niet tot de kern van hun opdracht behoren. Om een trein op een spoor te laten rijden, heb je twee rails nodig. Het is daarom belangrijk om de twee maatregelen gelijktijdig in te zetten. Leraren die lesgeven bovenop hun voltijdse opdracht, worden daar nu niet altijd voor betaald en áls ze betaald worden, is het te weinig. Daarnaast doen ze taken die anderen perfect kunnen overnemen, zoals toezichten op de speelplaats en in de refter of in klassen waarvan de leraar afwezig is. In plaats van leraren te onderwaarderen door hen gratis te laten overwerken en taken te laten doen die naast hun expertise liggen en dus eigenlijk niet tot hun opdracht behoren, moet extra inzet dubbel geapprecieerd worden, zeker nu! Dat doe je door hen in deze crisisperiode dubbel te betalen voor dat overwerk. Volgens het Grote Tijdsbestedingsonderzoek² bedraagt de gemiddelde werktijd van de voltijdse Vlaamse leerkracht in het basis- en secundair onderwijs, berekend over een volledig kalenderjaar, namelijk 41u30 per week.

Werkdruk

De werkdruk is dus hoog, te hoog. Vandaar dat COC voorstelt om tegelijkertijd een even noodzakelijke tweede maatregel toe te passen: een school bouwt ofwel de niet-kerntaken van leraren af, ofwel neemt de school extra personeel aan om die taken uit te voeren. Het kan namelijk niet de bedoeling zijn dat niet-kerntaken van leraren terechtkomen in het mandje van hun collega's. In een periode waarin heel wat lesuren niet worden aangewend, omdat het juiste personeel daarvoor niet kan worden gevonden, kunnen die uren tijdelijk dienen om ander personeel aan te werven dat de niet-kerntaken van leraren kan opnemen. Op langere termijn kan een debat worden gevoerd over een verdeling op basis van primaire en secundaire middelen in een school, als uitvoering van de cao-maatregel. Door het lerarentekort is er nu in ieder geval geen meerkost. En we slaan daarmee twee vliegen in één klap: leraren kunnen zich meer focussen op hun kerntaken en de werkdruk wordt draaglijker. Maar vooral komt dat de leerlingen ten goede. We vragen al een tijdje om een scherpe analyse te maken van alle taken die een leraar nog bovenop zijn kernopdracht krijgt. Volgens ons kunnen en moeten scholen ruimte en tijd vrijmaken voor de échte taak van de leraar: lesgeven. COC is er bovendien van overtuigd dat die maatregel ook kan helpen om het beroep van leraar op de langere termijn te herwaarderen.

Zij-instromers en onderwijsassistenten

Maar wat dan met de zij-instromers of onderwijsassistenten? We hebben uiteraard geen probleem met zij-instromers. Integendeel, zij zijn en blijven welkom. We hebben hen ook nodig. Veel goede praktijkleraren bijvoorbeeld stromen niet in via de 'reguliere' lerarenopleidingen van de hogescholen of universiteiten. Zij volgen een ander traject om zo hun ervaringen vanuit de privésector te kunnen delen met hun leerlingen. Maar alleen op die doelgroep focussen, zal het lerarentekort vandaag of morgen niet oplossen. Er staat geen massa zij-instromers te trappelen om te starten in het onderwijs. Bovendien moet je elke starter in onderwijs, en dus zeker ook de zij-instromers, de tijd geven om zich in te werken en ervaring op te doen. Veel zij-instromers, de LIO's³ bijvoorbeeld, zullen bovendien ook nog de juiste kwalificaties moeten behalen. Enkel inzetten op hen is dus geen mirakeloplossing.

De onderwijsassistenten zijn een heel ander verhaal⁴. Zij zijn geen leraren en kunnen hen dus ook niet vervangen. Maar wanneer de huidige niet-kerntaken van leraren tot het takenpakket van de assistenten zouden behoren, is dat voor COC wel bespreekbaar. COC kent de onderwijsassistenten dan al langer als het ondersteunend personeel. Zoals ook nieuwe wagens regelmatig een geüpdatete benaming krijgen. Een Toyota Corolla Touring Sport Premium bijvoorbeeld klinkt mooier dan een 'gewone' Corolla. Dat model beschikt namelijk over Adaptive Cruise Control en heeft Privacy Glass op de ramen achteraan. Die opties zouden leraren trouwens ook wel van pas komen.

Leraren met een vakopleiding, inhoudelijk én didactisch geschoold, en met een bewijs (!) van pedagogische bekwaamheid zijn dé garantie op kwaliteitsvol onderwijs. Daarom wil COC correct gekwalificeerd personeel voor de klas. Daarvan structureel afwijken, zal de crisis van het lerarentekort op termijn vervangen door een crisis van nog verder dalende onderwijskwaliteit. Dan zitten we pas echt met een onomkeerbaar probleem.

Koen

-
2. Je vindt de resultaten van het Grote Tijdsbestedingsonderzoek via <https://bit.ly/3oXCt4X>
  3. LIO = leraar in opleiding
  4. Lees ook 'Praatjes vullen geen gaatjes', p.16-17.